

De inwoners van Heerenveen zorgen zelf voor hun jeugd; de gemeente organiseert gepaste ondersteuning daar waar nodig

Visie Zorg voor Jeugd: Jeugdzorg als onderdeel van het Sociaal Domein

De gemeente Heerenveen krijgt, net als alle gemeenten in Nederland, te maken met omvangrijke taakverschuivingen binnen het sociaal domein. Deze opgave moet met veel minder geld worden uitgevoerd, maar biedt ook kansen om de kwaliteit ervan te verbeteren en het stelsel op een betere manier in te richten. Om die kansen te grijpen, wil Heerenveen toewerken naar de hervorming van de maatschappelijke ondersteuning in de gehele breedte (dus ook de zorg voor jeugd). In voorbereiding daarop heeft de gemeente de afgelopen jaren hard gewerkt aan de ontwikkeling van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Zoals in de 'visie sociaal beleid'¹ staat omschreven, is het CJG het fundament om de transformatie verder handen en voeten te geven.

Deze visie geeft aan waar Heerenveen naartoe wil met de zorg voor jeugd en wat dit betekent voor de inwoners, professionals, maatschappelijke partners en de gemeente². Preventie, toegang en het vangnet zijn, net als in de visie sociaal beleid, de dragers van deze veranderboodschap. Dit geeft aan welke hervormingen er moeten worden doorgevoerd om tot een nieuwe praktijk te komen. Samen versterken zij de eigen kracht³ van burgers.

Het kind staat centraal in deze visie

Alle kinderen en jongeren, ongeacht hun achtergrond of beperking moeten in staat worden gesteld om zich goed te kunnen ontwikkelen en toe te groeien naar zelfstandige volwassenen. Deze ambitie, die tevens is vastgelegd in het Internationale Verdrag van de rechten voor het Kind (IVKR), wordt waargemaakt met onze inwoners en maatschappelijke partners. Opvoeden gebeurt immers thuis bij de ouders, maar ook op school, het kinderdagverblijf of de sportclub. Daarnaast zijn er professionals die vanuit hun rol betrokken zijn bij het opvoeden en opgroeien van kinderen en jongeren. Samen wordt er gewerkt aan een omgeving waar kinderen gezond en veilig kunnen opgroeien.

Inwoners zorgen in eerste instantie zelf voor hun jeugd

Het versterken van de verantwoordelijkheid en de regie van onze inwoners behoort tot de kern van de transformatieopgave. Deze verandering vraagt om een andere rol van zowel inwoners, professionals als de gemeente. Hetgeen jongeren en ouders zelf kunnen bijdragen is leidend, dit in combinatie met hun sociale netwerk en eventuele professionele ondersteuning. Professionals moeten in het proces bereid zijn om een stap terug te doen als hier behoefte aan is. Dit geeft ruimte en vertrouwen om het (weer) zelf te kunnen. Het zelfoplossend vermogen wordt hierdoor versterkt waarmee mensen weerbaar worden tegen nieuwe en/ of zwaardere problematiek.

Gezond en veilig opgroeien is in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van ouders of verzorgers. Ouders hebben zelf de regie en zeggenschap over de opvoeding van hun kinderen, hoe verschillend zij ook zijn. Opvoeden doet een gezin niet alleen, maar in samenwerking met de omgeving. Daar waar het niet goed gaat met kinderen en jongeren organiseert de gemeente dat er, samen met de eigen omgeving van kind en gezin, samenhangende ondersteuning geboden wordt. De ingezette professional neemt

¹ De visie sociaal beleid, Samen bouwen aan de kracht van de Heerenveense samenleving en haar inwoners, december 2012

² Verder vormen 'Zorg voor jeugd Fryslân; op kompas invoegen en aansluiten, januari 2013' en 'Samen de mogelijkheden ontwikkelen, speerpuntennota integraal jeugdbeleid Heerenveen, april 2012' de basis voor deze visie zorg voor jeugd.

³ Mensen kunnen meer zelf bijdragen aan het oplossen van hun problemen dan ze zelf denken. Professionals die de omgeving van de hulpvrager instappen en daar met open blik vaststellen wat er aan de hand is, krijgen zicht op wat er werkelijk speelt. Een zoektocht naar wat passend is begint.

de regie niet over; ouders hebben de zeggenschap over de zorg en ondersteuning die wenselijk of nodig is.

Gepaste ondersteuning is vraaggericht en integraal

De gemeente Heerenveen gaat uit van positief jeugdbeleid. De gewone, positieve ontwikkeling en opvoeding van jongeren staat centraal. Bij het bieden van ondersteuning (bijspringen) dan wel zorg (meelopen of – tijdelijk – overnemen) staat niet het aanbod centraal, maar de behoefte en mogelijkheden van ouders en kinderen. Bijspringen en meelopen komen dus in samenwerking tot stand en vragen van zowel de afnemer als de aanbieder een actieve en assertieve houding. Steeds opnieuw wordt gesignaleerd wat de behoefte is en wat bijdraagt aan het beantwoorden van de vraag of het herstel van de zelfredzaamheid van de burger. Een groot deel van de vragen wordt met lichte vormen van zorg en ondersteuning opgelost. Hierdoor blijven kleine problemen klein en wordt het gebruik van dure vormen van zorg voorkomen.

De gemeente Heerenveen werkt integraal. Eén gezin, één plan, één aanspreekpunt en (waar mogelijk) één budget is het uitgangspunt. Er wordt daarbij gewerkt vanuit de leefwereld van ouders en jeugdigen. De professionals van het CJG leveren maatwerk in de ondersteuning van gezinnen en hun kinderen. Stelsels, domeinen en hun loketten zijn daaraan ondergeschikt. Een jongere die zowel jeugdhulp als geestelijke gezondheidszorg nodig heeft, ontvangt een passend arrangement aan zorg en wordt zo min mogelijk doorverwezen. Deze vorm van ontschotting wordt ook toegepast op zorg afkomstig uit andere domeinen. Dit draagt bij aan de samenhang en aan de kwaliteit van zorg en het terugdringen dan wel verkorten van het gebruik ervan.

Bij het organiseren van zorg kiest de gemeente Heerenveen ervoor om dit zo dicht mogelijk rondom de jongere of het gezin te organiseren en beschikbaar te stellen. Het bieden van zorg in de directe leefomgeving van kinderen en jongeren is nodig om veilig en gezond te kunnen opgroeien. De inzet van zorg en ondersteuning uit het vrijwillig hulpverleningskader wordt zoveel mogelijk gescheiden van de gedwongen hulp. Dit voorkomt dat gezinnen zorgmijdend gedrag gaan vertonen uit angst voor stigmatisering en overname vanuit het gedwongen kader.

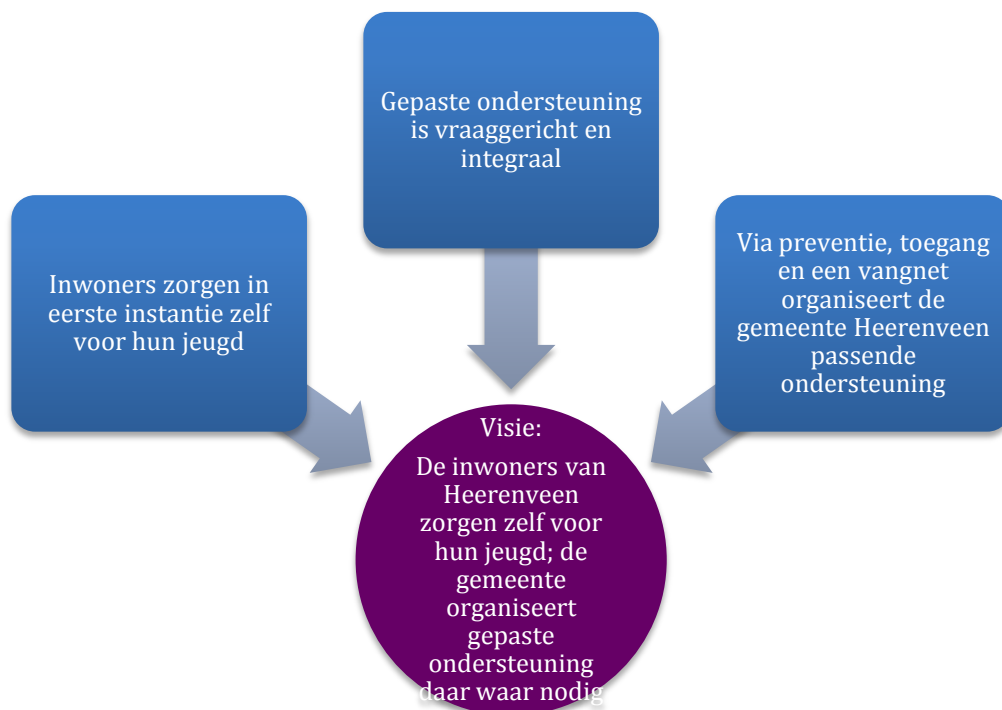
Bij het bieden van zorg staat de zorgbehoefte van kinderen, jongeren en ouders centraal. Niet het aanbod is leidend voor de vorm of duur van de zorg. Dit vraagt van professionals een actieve houding om te werken vanuit het cliëntperspectief en de (onderliggende) vraag. Professionals bepalen samen met kinderen, jongeren, ouders en hun omgeving hoe het beste kan worden ingespeeld op hun behoeften. Zorg wordt niet verleend zonder eerst in kaart te brengen wat mensen zelf kunnen ondernemen om hun probleem op te lossen. Een zorgoplossing zonder eigen kracht bestaat niet.

Via preventie, toegang en een vangnet organiseert de gemeente Heerenveen passende ondersteuning

Naast de eigen familie of vriendenkring is het CJG in de gemeente Heerenveen de herkenbare plek waar burgers preventief terecht kunnen met alle vragen over opvoeden en opgroeien en andere ondersteuningsvragen die kunnen spelen in een gezin. Dit kan online, via de telefoon, door gewoon even binnen te lopen of via de professionals op de vindplaatsen. Het CJG is een netwerkorganisatie die partners verbindt op het gebied van kinderopvang, onderwijs, jeugd -en volwassenenzorg en maatschappelijke dienstverlening. Er vindt afstemming plaats met de nog te realiseren brede toegang tot gemeentelijke voorzieningen (zie bijlage 1). Generalistische professionals bieden begeleiding naar ondersteuning en hulp, of maken het mogelijk dat er op het juiste moment expertise wordt toegevoegd. De focus ligt daarbij op het versterken van talenten het zelfoplossend vermogen van kinderen, jongeren, ouders en hun omgeving.

Soms is het versterken van de opvoeding niet voldoende en moet er toch een beroep worden gedaan op ondersteuning. Het uitgangspunt daarbij is dat hulp zoveel mogelijk een tijdelijk karakter heeft. Specialistische en -of zwaardere hulp is dan snel beschikbaar en wordt zoveel mogelijk in het eigen gezin geleverd. De aard van de vraag bepaalt het type zorg dat wordt geboden, de intensiteit en duur (zoveel mogelijk meebewegend met de behoefte). Als dit niet mogelijk is, wordt gezocht naar een vervangende gezinssituatie zoals een pleeggezin. Als het echt niet anders kan verblijven kinderen tijdelijk in een residentiële voorziening, bij voorkeur in de buurt waar de jeugdige op school zit. Op die manier wordt de schoolloopbaan zo min mogelijk onderbroken.

Professionals krijgen de ruimte en het vertrouwen om hun werk effectief uit te kunnen voeren. Professionals staan naast de gezinnen en werken proces- en contextgericht. De inwoners of cliënten oordelen of een professional naar tevredenheid handelt. Uitvoerende organisaties werken vanuit een gemeenschappelijke visie, die past binnen door de gemeente Heerenveen ontwikkelde richtinggevende kaders. De gemeente geeft haar maatschappelijke partners vervolgens het vertrouwen om datgene te doen wat nodig is.

Visie sociaal beleid:

"Samen bouwen aan de kracht van de Heerenveense samenleving en haar inwoners"
het versterken van eigen kracht vindt plaats door een drieslag op gebied van preventie, **TOEGANG** en vangnet

"Toegang tot Ondersteuning en Hulp"

Leefdomein Werk, Inkomen en Zorg & Leefdomein Leefbaarheid en Meedoen

Nul - voorzieningen, algemeen toegankelijk,
(onderwijs, opbouwwerk,
vrijwilligersorganisaties)
vroegsignalering en preventie

**Gemeentelijke
gebiedsgerichte toegang
Brede Omtinker
Integrale vraagverheldering
ondersteuning
in eigen omgeving/algemene
voorzieningen en toegang tot 2e lijn**

Wmo-voorzieningen
Uitkering en reïntegratie
Schuldhulpverlening
Begeleiding en
Persoonlijke verzorging

**Afstemming/
advisering
over en weer**

Leefdomein Opvoeden en Opgroeien

Nul- voorzieningen, algemeen toegankelijk,
(jongerenwerk, opbouwwerk, onderwijs,
kinderopvang, peuterspeelzalen,
sportverenigingen, etc.)
vroegsignalering en preventie

Gebiedsgericht team
Algemeen toegankelijk/1e lijn
Centrum voor Jeugd en Gezin
AMW, Omtinker, Huisarts
Vraagverheldering, integraal
ondersteuning
en evt. toegang tot 2e lijn

Specialistische hulp
Verslavingszorg
GGZ
Jeugdhulp
Casusregie zo nodig vanuit
gebiedsgericht team